

УДК 658.15

Хринюк О.С.*кандидат економічних наук, доцент
Національного технічного університету України***Корчовна М.Р.***аспірант кафедри економіки і підприємництва
Національного технічного університету України*

РОЛЬ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

THE ROLE OF FINANCIAL STRATEGY IN THE MANAGEMENT OF FINANCIAL SECURITY ENTERPRISE

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто роль фінансової стратегії в управлінні фінансовою безпекою підприємства. Мета статті полягає у розгляді теоретико-методологічного питання ролі фінансової стратегії в управлінні фінансовою безпекою підприємства. Наведено різноманітні підходи до визначення поняття «фінансова стратегія». Наведено аспекти впливу фінансової стратегії на діяльність підприємств. Розкрито роль фінансової стратегії підприємств та її вплив на фінансову безпеку. Подано пропозиції щодо вдосконалення змісту фінансової стратегії через виділення окремих її аспектів.

Ключові слова: стратегія підприємства, фінансова стратегія, управління, фінансова безпека підприємства, підприємство.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрена роль финансовой стратегии в управлении экономической безопасностью предприятия. Цель статьи заключается в рассмотрении теоретико-методологического вопроса роли финансовой стратегии в управлении финансовой безопасностью предприятия. Приведены различные подходы к определению понятия «финансовая стратегия». Приведены аспекты влияния финансовой стратегии на деятельность предприятий. Раскрыта роль финансовой стратегии предприятий и ее влияние на финансовую безопасность. Представлены предложения по совершенствованию содержания финансовой стратегии путем выделения отдельных ее аспектов.

Ключевые слова: стратегия предприятия, финансовая стратегия, управление, безопасность предприятия, предприятие.

ANNOTATION

The article describes a role of a financial strategy in the security management of an enterprise. The aim of this article is to consider the features of a financial security strategy and, in particular, certain methodological recommendations for developing the strategy in order to ensure a financial security of an enterprise. A variety of approaches have been introduced to define «a financial strategy». The influence of the financial strategy on enterprise operation is given in the article. The role of the financial strategy of an enterprise and its influence of a financial security is investigated. The recommendations regarding the improvements of the financial strategy are presented by pinpointing its certain aspects.

Keywords: enterprise strategy, financial strategy, management, enterprise security, enterprise.

Постановка проблеми. В аспекті розгляду питань, пов'язаних із системою управління підприємством, фінансова безпека не часто перебуває у центрі уваги. Вважається, що «фінансова стратегія» і «управління фінансовою безпекою» є несумісними як у розрізі кінцевої мети, так і методології. Однак саме сутність завдань, що вирішує стратегічне управління на сучасному етапі розвитку економічних систем та зростання ризиків у діяльності підприємств,

що є наслідком світових фінансово-економічних криз, визначає необхідність виявлення взаємозв'язків між зазначеними поняттями.

Фінансова стратегія конкретних суб'єктів господарювання формується у системі їх фінансової діяльності. Одним із важливих напрямів фінансової стратегії підприємства є забезпечення його фінансової безпеки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Дослідженню ролі фінансової стратегії в управлінні підприємством приділена увага таких науковців, як І.І. Бажин, І.О. Бланк, Л.Є. Довгань, Р. Кох, Б.М. Мізюк, Б.Д. Немцов, Р.А. Фатхутдінов та деяких інших. Питання управління фінансовою безпекою підприємства розглядаються у працях О. Вільямсона, Р. Коуза, В. Меклінга, Д. Волкова, Д. Баюри, І. Бланка, М. Бутко, О. Василика.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проте існує низка питань теоретичного характеру, які потребують комплексного дослідження. До них можна віднести відсутність єдиної точки зору щодо визначення складових фінансової безпеки підприємства. У науковій літературі немає єдиної думки щодо трактування поняття «стратегія підприємства».

Мета статті полягає у розгляді теоретико-методологічного питання ролі фінансової стратегії в управлінні фінансовою безпекою підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження.

На нашу думку, в нинішніх умовах нестабільності зовнішнього середовища існує необхідність визначення ролі фінансової стратегії в управлінні фінансовою безпекою підприємства. На сьогодні найбільш поширеним підходом до визначення фінансової безпеки підприємства є стратегічний підхід. Сутність його полягає в тому, що фінансову безпеку підприємства пов'язують із таким його станом, який дозволяє забезпечити фінансову стійкість, платоспроможність, ліквідність та достатню фінансову незалежність підприємства у довгостроковому періоді; забезпечує оптимальне залучення та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства; дозволяє ідентифікувати небезпеки та загрози стану підприємства та розробляти заходи для їх вчасного усунення; дозволяє самостійно роз-

робляти та впроваджувати фінансову стратегію, яка має бути оцінена відповідно до кількісних та якісних показників, що мають граничні значення [1, с. 219]. До основних функціональних цілей фінансової безпеки належать: забезпечення високої фінансової ефективності роботи, підтримка фінансової стійкості та незалежності підприємства, забезпечення високої ліквідності активів, підтримка належного рівня ділової активності, забезпечення захисту інформаційного поля і комерційної таємниці, ефективна організація безпеки капіталу та майна підприємства, а також його комерційних інтересів тощо. Фінансова безпека розглядає і регулює питання фінансово-економічної спроможності підприємства, стійкості до банкрутства, визначає параметри платоспроможності й інші «грошові» характеристики [2, с. 39].

У сучасній науковій літературі наведено широкий спектр тлумачення поняття «фінансова стратегія» (табл. 1). Водночас фінансова стратегія є одним із найважливіших видів функціональних стратегій підприємства і спрямована на забезпечення реалізації корпоративної та бізнес-стратегій, визначає систему скоординованих напрямів перспективного розвитку фінансової діяльності підприємства в умовах невизначеності, підпорядкована довгостроковим цілям, що враховують фінансові інтереси його власників, забезпечують ефективне використання внутрішнього фінансового потенціалу та можливість своєчасної адаптації до зміни умов зовнішнього фінансового середовища.

Таблиця 1

Дефініція поняття «фінансова стратегія»

Автор	Визначення
П.М. Макаренко [3, с. 2]	Довготерміновий фінансовий план (програму) розвитку діяльності підприємства для досягнення певної мети. Вона окреслює основні шляхи, за якими потрібно рухатися суб'єкту господарювання для забезпечення поставленої мети.
Є.Н. Станіславчак [4, с. 56]	Стратегія, метою якої виступає підвищення вартості підприємства за умови забезпечення фінансової рівноваги.
Ю.В. Лукіна [5]	Стратегія, метою якої є підвищення багатства власника підприємства.
А.М. Поддєрьогін [6]	Стратегія, що включає методи та практику формування фінансових ресурсів, їх планування та забезпечення фінансової стійкості підприємства за ринкових умов господарювання.
Л.В. Дикань [7]	Стратегія, що спрямована на управління його фінансовими ресурсами.

Узагальнюючи результати проведених нами досліджень, можна визначити аспекти впливу фінансової стратегії на забезпечення ефективного розвитку підприємств. Вона дозволяє:

1. Перевести підприємство на більш високий рівень організації управління і керуваності, що орієнтований на стратегічне мислення і самоідентифікацію свого положення у довгостроковій перспективі [8, с. 39-42; 10, с. 25].

2. Визначити механізм реалізації загальних і фінансових цілей економічного і соціального розвитку підприємства [11, с. 27].

3. Створити базу для прийняття ефективних тактичних управлінських рішень протягом визначеного стратегічного періоду [9, с. 13; 11, с. 27].

4. Визначити порівняльні переваги підприємств і забезпечити подальший їх розвиток за рахунок максимального використання його внутрішнього потенціалу [8, с. 54; 11, с. 27].

5. Знизити рівень невизначеності умов розвитку підприємства і забезпечити його швидку адаптацію до зміни зовнішнього середовища [11, с. 27].

6. Сформуванню значення основних критеріальних оцінок інвестиційних і інших управлінських рішень [11, с. 27].

7. Визначити умови здійснення стратегічних змін організаційної структури управління підприємством [10, с. 27].

8. Забезпечити реалізацію відповідного менталітету власників і менеджерів у найбільш важливих стратегічних рішеннях щодо розвитку підприємства [11, с. 27].

Окрім розглянутих вище аспектів, розробка фінансової стратегії підприємств дозволяє:

1. Створити умови надійного розвитку всієї господарської діяльності підприємства за рахунок відповідної фінансової підтримки його корпоративної та бізнес-стратегій.

2. Сформуванню моделі активної поведінки підприємства на фінансовому ринку та відповідного його позиціонування в окремих сегментах цього ринку.

3. Створити умови для побудови ефективної системи матеріального стимулювання фінансових менеджерів, орієнтованої на досягнення стратегічних цілей розвитку фінансової діяльності.

4. Визначити передумови формування системи інформаційного забезпечення управління фінансовою діяльністю, підпорядкованої реалізації стратегічних фінансових цілей підприємства.

У системі основних напрямів фінансової стратегії сучасні науковці виділяють такі сегменти, як: формування фінансових ресурсів для забезпечення стратегічного розвитку підприємства в цілому [12, с. 86; 13, с. 414, 433; 15, с. 155]; забезпечення фінансової стабільності (безпеки) його розвитку у стратегічному періоді [11, с. 35; 14, с. 94]; зростання ефективності фінансової діяльності підприємства [11, с. 30; 15, с. 51].

Враховуючи, що сучасне трактування поняття «фінансова безпека» включає розвиток усіх зазначених напрямів фінансової діяльності, пропонуємо сегмент «Забезпечення фінансової стабільності (безпеки) розвитку підприємства»

поділити на два сегменти. Першим під цією ж назвою ми пропонуємо позначити забезпечення оптимальної фінансової структури підприємства (що визначає пропорційність структури капіталу, грошових коштів, грошових активів і поточних фінансових зобов'язань тощо). Другим ми вважаємо за доцільне визначити сегмент «Забезпечення нейтралізації фінансових ризиків» – в умовах негативних наслідків кризи економіки країни та зростання невизначеності багатьох зовнішніх факторів фінансової діяльності підприємств роль цього сегменту фінансової стратегії у забезпеченні фінансової безпеки підприємства буде підвищуватися. Поряд із сегментом «Формування фінансових ресурсів» ми пропонуємо включити до системи цього рівня і самостійний сегмент «Розподіл фінансових ресурсів». У цьому випадку комплекс питань стратегічного управління фінансовими ресурсами підприємства отримує своє логічне завершення. У той же час об'єднувати ці питання в одному узагальнюючому сегменті недоцільно, тому що вони вирішують різні завдання фінансової безпеки у стратегічному розвитку підприємства, а управління ними базується на різних методологічних принципах.

Нарешті, із сегмента «Забезпечення зростання ефективності фінансової діяльності підприємства» ми пропонуємо виокремити і розглядати як самостійний сегмент фінансової стратегії підприємств «Забезпечення інноваційного розвитку фінансової діяльності». Актуальність цього напрямку стратегічного розвитку фінансової діяльності для забезпечення його фінансової безпеки у довгостроковому періоді теж має тенденцію до зростання.

Висновки. Таким чином, управління фінансовою безпекою – це системний процес, в якому поряд з такими етапами, як діагностика та оцінка фінансової діяльності підприємства для завчасної ідентифікації джерел виникнення небезпечних їй проявів та своєчасного застосування релевантних антикризових (стабілізаційних) заходів щодо нейтралізації внутрішніх і зовнішніх загроз цієї діяльності важливу роль відіграє розроблення та реалізація фінансової стратегії.

З огляду на зазначене, можемо стверджувати, що завдання розроблення та імплементації фінансової стратегії є значно ширшими, ніж управління фінансової безпеки підприємства – одного із напрямів його фінансової діяльності. Водночас напрями фінансової діяльності під-

приємства формують сегменти фінансової стратегії, реалізація якої залежить від стану фінансової безпеки підприємства та орієнтована на її забезпечення у стратегічному періоді.

Вважаємо, що подальші наукові дослідження варто проводити у напрямі забезпечення фінансової безпеки підприємства на основі подальшого удосконалення змісту та розширення окремих аспектів фінансової стратегії.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Рябкіна І.В. Оцінка фінансової складової економічної безпеки підприємства // І.В. Рябкіна І.В., Ф.І. Євдокимов / Матеріали V междунар. студ. науч. конф. «Економіка и маркетинг XXI века». – Донецьк : РВА ДонНТУ, 2012. – С. 218-220.
2. Соснин А.С. Менеджмент безопасности предпринимательства : учеб. пособие / А.С. Соснин, П.Я. Прыгунов. – К. : Издательство Европейского университета, 2008. – 504 с.
3. Макаренко П.М. Формування фінансової стратегії та її значення у конкурентному ринковому середовищі // П.М. Макаренко, В.І. Аранчій / Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2014. – № 3. – С. 1-8.
4. Станіславик Є.Н. Основи фінансового менеджменту / Є.Н. Станіславчик. – М. : Ось-89, 2008. – 128 с.
5. Лукіна Ю.В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства / Ю.В. Лукіна // Фінанси України. – 2008. – № 3. – С. 113.
6. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств : підручник / Л.Д. Буряк, А.М. Поддєрьогін. – К. : КНЕУ, 2010. – 384 с.
7. Дикань Л.В. Стратегічне управління фінансовими ресурсами промислового підприємства / Л.В. Дикань // Фінанси України. – 2008. – № 3. – С. 12-18.
8. Кох Р. Стратегия / Пер. с англ. – М. : Эксмо, 2007. – 224 с.
9. Немцов В.Д., Довгань Л.Є. Стратегічний менеджмент. – К. : ТОВ «УВПК» «ЕксОБ», 2010. – 560 с.
10. Мізюк Б.М. Стратегічне управління : підручник. – Львів : Магнолія полюс, 2006. – 392 с.
11. Бланк И.А. Финансовая стратегия предприятия. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 720 с.
12. Ковалев В.В. Финансовый менеджмент: теория и практика. – 2-е изд. – М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2014. – 1024 с.
13. Клейнер Г.Б. Стратегии предприятия. – М. : ЗАО «Олимп-Бизнес», 2007. – 388 с.
14. Корецкий М.Х., Дегтяр А.О., Дацій О.І. Стратегічне управління. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 240 с.
15. Иванов И.В., Баранов В.В. Финансовый менеджмент: Стоимостной подход. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2010. – 504 с.
16. Янковська В.А. Фінансова стратегія та її роль у розвитку підприємства / В.А. Янковська // Вісник НТУ «ХПІ». – 2013. – № 50. – С. 182-187.